

Meerjarenstrategie **2021 – 2025**

“

De BMF heeft als doel het bevorderen van een duurzame ontwikkeling tussen de mens en zijn omgeving, met daarbij een speciale zorg voor de natuur, het landschap en het milieu in de provincie Noord-Brabant.

”

Meerjarenstrategie 2021 – 2025

Op weg naar een mooi en duurzaam Brabant

BRABANTSEMILIEUFEDERATIE.NL

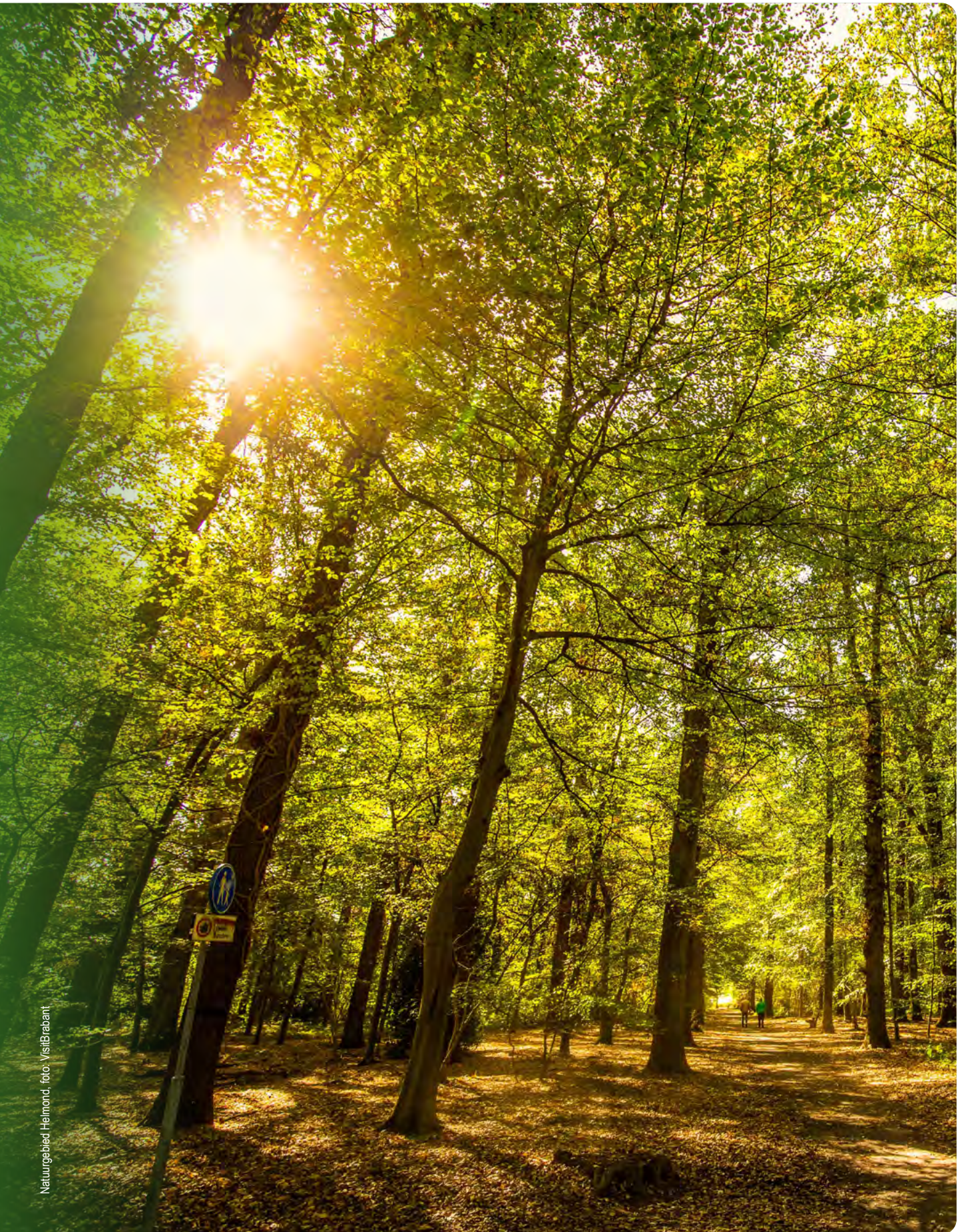

Foto: Netwerk Goed Boeren, Erik van der Burgt

Inhoud

	Voorwoord	7
1	Over ons	8
	Geschiedenis van de Brabantse Milieufederatie	9
2	Organisatie	11
	Reflectie op de organisatie	12
	Reflectie Dagelijks Bestuur	14
3	Context	16
	Belangrijke opgaven en integrale oplossingen	17
4	Onze inzet	19
	Missie, strategie en kernwaarden	20
5	Thema's	22
	5.1 Duurzame landbouw & Voedselproductie	24
	5.2 Natuur & Landschap	24
	5.3 Water & Klimaat	25
	5.4 Duurzame energie	25
	5.5 Circulaire economie	26
	5.6 Veranderstrategie	26
6	Organisatie ontwikkeling	28
7	Risicomanagement	30
8	Financieel meerjarenplan	32
	Meerjarenbegroting	33
9	Beleidsplan 2016-2020	34
	Evaluatie beleidsplan 2016-2020	35

Natuurgebied Helmond, foto: VisitBrabant

Voorwoord

Een 'natuurinclusieve samenleving' is ons streefbeeld voor Brabant. Een provincie waar de landbouw duurzaam is en we natuur en biodiversiteit overal versterken. Die klimaatbestendig is en waar we energieopwekking ontwikkelen met oog voor mens, dier, natuur en klimaat en waar we grondstoffen hergebruiken of upcyclen. Zo maken we Brabant gezonder, groener, mooier, schoner, klimaatbestendiger en daardoor een plek om prettig te wonen. Voor nu en voor toekomstige generaties Brabanders.

De sleutelbegrippen in deze meerjarenstrategie zijn 'belangrijke opgaven' en 'integrale oplossingen'. Er zijn belangrijke opgaven in Brabant waar oplossingen voor gevonden moeten worden, dit vereist dus een integrale aanpak. De BMF kan een rol vervullen in het vinden van deze oplossingen en het bijdragen aan de integrale aanpak. Om samen met onze aangesloten organisaties een impactvolle rol te kunnen vervullen, moet de BMF daar voldoende op toegerust zijn.

De BMF werkt aan een mooie en duurzame provincie, waar huidige en toekomstige bewoners in een gezonde en schone omgeving kunnen leven en er van kunnen genieten. We geven een krachtige stem aan de kwetsbare waarden van natuur en klimaat, door bijvoorbeeld kritisch te reageren op beleid en vergunningen die kunnen leiden tot een toename van de milieudruk, aantasting van het landschap, toename van verdroging et cetera. Als netwerkorganisatie verbinden, stimuleren en ondersteunen we inwoners, meer dan honderd lokale organisaties, overheden en bedrijven om samen te werken aan integrale oplossingen voor de belangrijke opgaven in Brabant.

Onze strategie geeft richting aan onze activiteiten, zij vormt het kader en de leidraad voor onze meerjarenstrategie 2021-2025. Omdat we de toekomst niet kunnen voorspellen, werken we via een adaptieve strategie waarin we met regelmaat evalueren of de door ons gewenste strategische doelen dichterbij komen, zodat we op tijd kunnen bijsturen. De doelen uit de meerjarenstrategie werken we uit en scherpen we aan in concrete resultaten in de jaarplannen.

De BMF blijft zich inzetten voor de opgaven binnen de volgende thema's: Duurzame landbouw & Voedselproductie, Natuur & Landschap, Water & Klimaat, Duurzame energie en Circulaire economie. Daarnaast blijven we algemene activiteiten uitvoeren op het gebied van ruimtelijke ordening, juridische ondersteuning van de achterban en communicatie.

Door samen te werken aan oplossingen laten we zien hoe het anders kan. Daarmee creëren we draagvlak voor duurzame alternatieven. In alle opgaven blijft ons motto dan ook: 'Samen voor een mooi en duurzaam Brabant!'

Femke Dingemans
directeur BMF

1 | Over ons

1 | Over ons

Geschiedenis van de Brabantse Milieufederatie

De Brabantse Milieufederatie (BMF) maakt zich al bijna 50 jaar sterk voor een mooi en duurzaam Brabant. De federatie is opgericht op 27 april 1972 in hotel Weijenbergh in Oisterwijk.

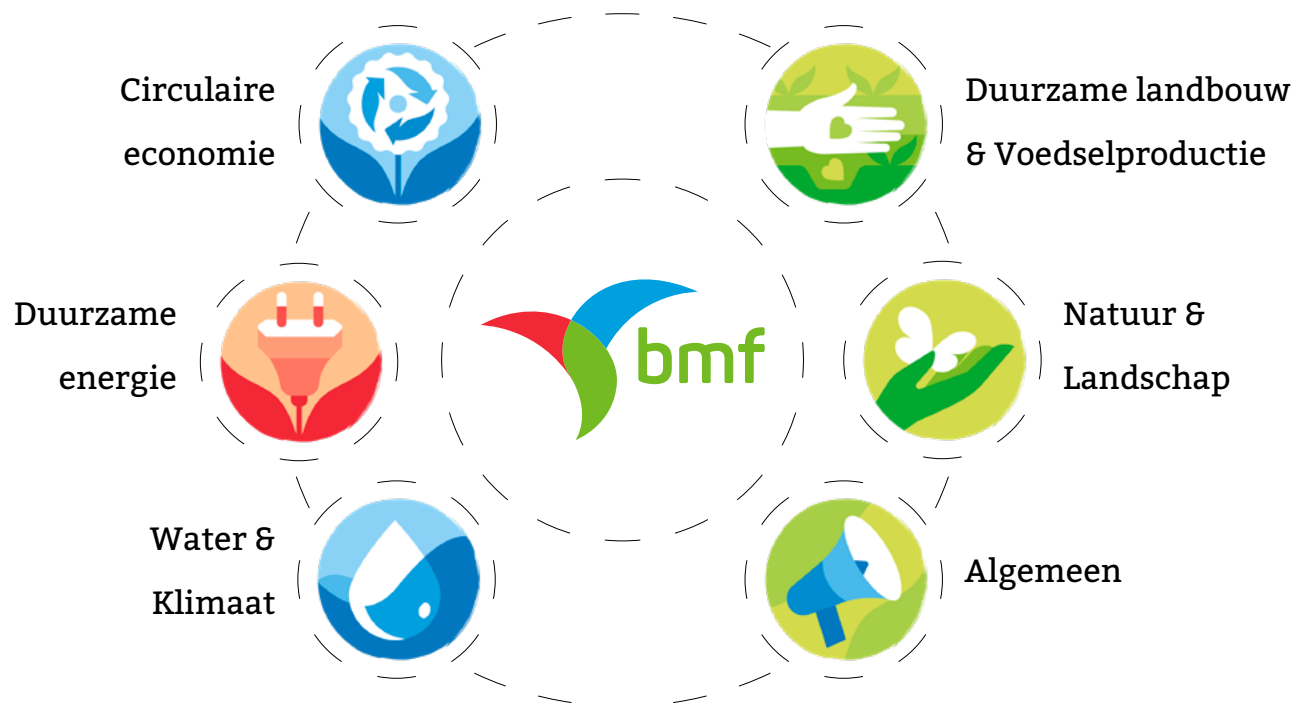
In de uitnodiging voor de oprichtingsvergadering staat: “De nieuwe federatie krijgt tot taak ‘het informeren, coördineren en stimuleren op provinciaal niveau van al die werk- en actiegroepen, verenigingen et cetera die zich bezighouden met natuurbehoud en milieubeheer om daardoor het beleid van de diverse ‘overheden’ in onze provincie te beoordelen, te beïnvloeden en te begeleiden. Soms zal het zelfs mogelijk blijken om die informatie en gegevens te verschaffen of die ‘bouwstenen’ aan te dragen die dat beleid nodig heeft om gestalte te krijgen.” Officieel is de federatie op 14 juni 1972 notarieel opgericht onder de naam “stichting Brabantse Milieufederatie”. Als voorzitter wordt prof. Dr. H.B.G. Casimir voorgedragen.

In de lustrumuitgave bij het 5-jarig bestaan van de BMF wordt de federatie omschreven als een bundeling actiegroepen en een centrum van milieu-actie. Zo schrijft voorzitter P.C.E. van Wijnen in het voorwoord: “Actie betekent dan in dit verband: stem geven aan per definitie stemloze belangen. Natuur en milieu kunnen niet bogen op een eigen geluid: wij zullen voor hen moeten spreken.(...) Het is dan ook in eigen boezem dat wij de hand dienen te steken. Niet ‘zij’ in Den Haag, Utrecht of Den Bosch, maar wij allen bepalen uiteindelijk hoe wij ons leven, onze handel en wandel, ons welzijn, ons wonen, ons werk, willen beleven en inrichten.”

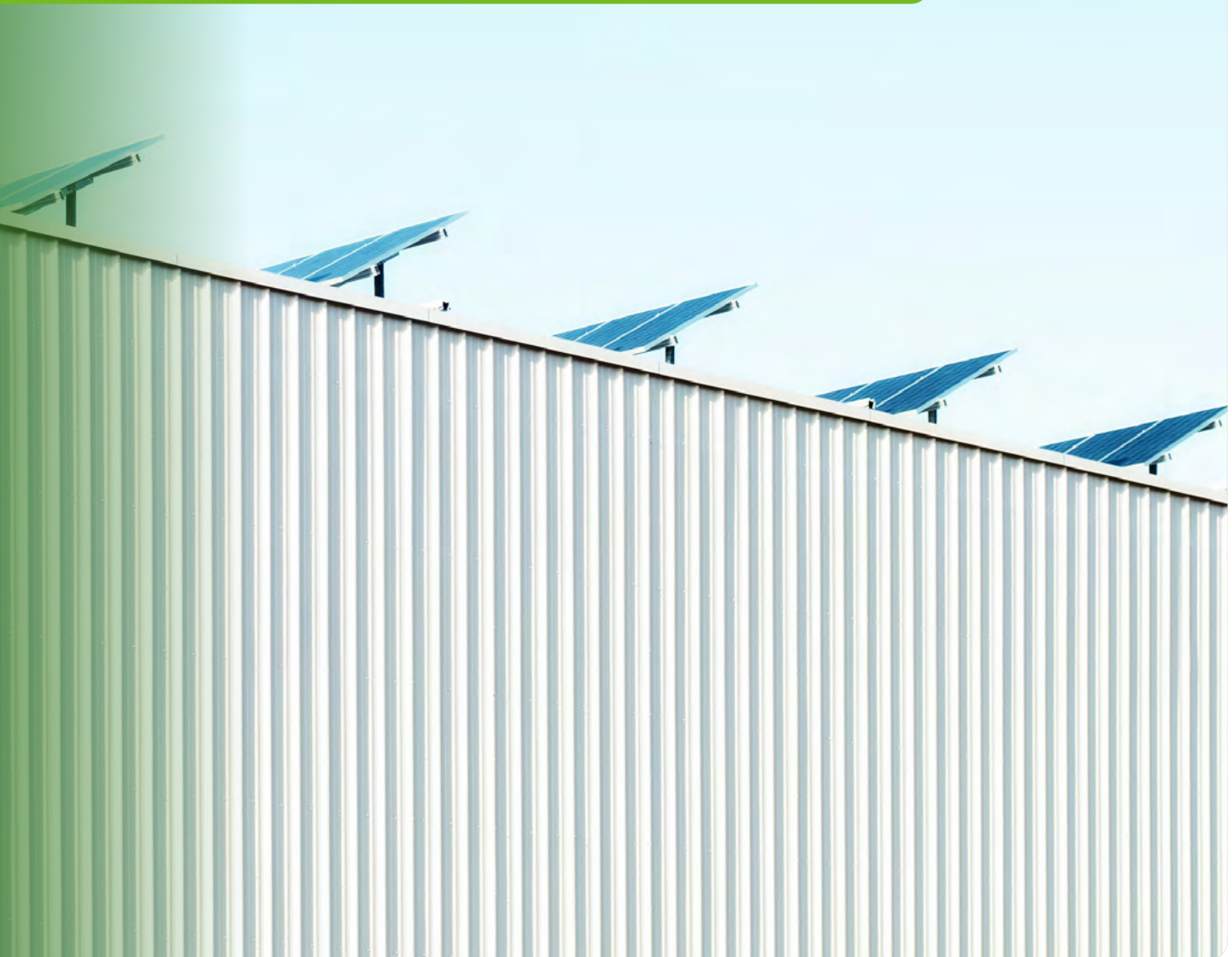
Het 50-jarig jubileum van de BMF valt in deze planperiode. In dat kader zal er nog uitgebreid terug- en vooruit worden gekeken. In deze meerjarenstrategie belichten we vooral hetgeen in al die tijd de BMF als organisatie heeft gebracht waar zij nu staat. In tegenstelling tot andere natuur- en milieufederaties heeft de BMF nooit het woord ‘natuur’ aan haar naam toegevoegd. Dit komt mede doordat de focus van de organisatie lange tijd vooral heeft gelegen bij de omvangrijke milieuproblematiek in deze provincie. Zo blijkt de mestproblematiek in Brabant al terug te gaan tot de jaren ‘60 (Zo schrijft dagblad Trouw op 30 oktober 1969: “Miljoenen kilo’s mest teveel in Noord-Brabant”). Tegelijkertijd kijkt de BMF tegenwoordig verder dan milieuproblemen alleen, maar de naam Brabantse Milieufederatie blijft. De naam is een ode aan de rijke geschiedenis van de BMF en iedereen die de federatie heeft gemaakt tot wat zij nu is.

De BMF maakt zich sterk voor een mooi en duurzaam Brabant, met bijzondere aandacht voor het herstel van de biodiversiteit, het sluiten van kringlopen en tegengaan van klimaatverandering. De BMF doet dat door middel van het ondersteunen van aangesloten organisaties, het beïnvloeden van publiek en beleid en het tegengaan van ongewenste ontwikkelingen.

1 | Over ons

2 | Organisatie

2 | Organisatie

Reflectie op de organisatie

We werken bij de BMF aan de belangrijke opgaven van deze tijd: klimaat, biodiversiteit, duurzaam bodemgebruik, schoon en voldoende water, duurzame energieopwekking. Daarbij zoeken we ook naar integrale oplossingen tussen de thema's, zoals klimaat en biodiversiteit, klimaat en energie, landbouw en energie, landbouw en biodiversiteit, landbouw en water/ bodem/ lucht.

Sinds het aantreden van de nieuwe directie in 2019 ligt de nadruk in de aansturing van de organisatie op integraal werken, professionaliseren van de organisatie en het aanbrengen van meer rust en focus in het dagelijks werk. In de jaarplannen lichten we toe wat we concreet gaan doen op deze drie organisatie-ontwikkelthema's.

In aanloop naar deze meerjarenstrategie inventariseerden we de sterktes en zwaktes van onze organisatie, evenals de kansen en bedreigingen. We onderzochten welke risico's we als organisatie lopen en welke beheersmaatregelen we kunnen treffen om te voorkomen dat deze risico's zich als gebeurtenis voordoen.

Graag belichten we hierna twee elementen die relevant zijn voor de invulling van onze meerjarenstrategie: 1) de enquête die de BMF in juni 2018 heeft gehouden onder haar aangesloten organisaties en 2) de SWOT-analyse die de medewerkers en het Dagelijks Bestuur van de BMF in het voorjaar van 2020 hebben uitgevoerd.

Kader 1 | Enquête onder de aangesloten organisaties

Hieronder volgen de belangrijkste conclusies die input vormen voor deze meerjarenstrategie, op basis van de antwoorden van de 87 respondenten. De volgorde van de antwoorden komt overeen met de respons; het antwoord dat achter 1 staat, is dus het meest genoemd door de respondenten, gevolgd door antwoord 2 et cetera.

Hoe belangrijk vind je de volgende thema's voor de milieubeweging in Brabant?

1. Natuur, landschap en biodiversiteit
2. Klimaat en energie
3. Water en bodem
4. Landbouw en voedsel
5. Afval en circulaire economie
6. Mobiliteit en infrastructuur
7. Dierenwelzijn
8. Stedelijke ontwikkeling

Hoeveel aandacht zou de BMF de komende vijf jaar aan de volgende thema's moeten besteden?

1. Natuur, landschap en Biodiversiteit
2. Water en bodem
3. Landbouw en voedsel
4. Klimaat en energie
5. Afval en circulaire economie
6. Mobiliteit en infrastructuur
7. Dierenwelzijn
8. Stedelijke ontwikkeling

Hoeveel tijd zou de BMF de komende vijf jaar in de volgende activiteiten moeten steken?

1. Beleidsbeïnvloeding en politieke lobby
2. Communicatie en publiciteit
3. Kennisopbouw en advisering
4. Acties en campagnes
5. Juridische procedures
6. Educatie en voorlichting
7. Uitvoering van projecten op het gebied van duurzaamheid

2 | Organisatie

Wat zie je als de primaire rol van de BMF?

1. De BMF vertegenwoordigt de groepen/ supporters op provinciaal niveau, waarbij lokale vraagstukken aan de groepen zijn en provinciale vraagstukken aan de BMF.
2. De BMF ontwikkelt met de groepen/ supporters gezamenlijke strategieën op een aantal gekozen dossiers, waarbij per keer een taakverdeling wordt gemaakt.
3. De BMF faciliteert de groepen/ supporters bij hun lokale werk, bijvoorbeeld door inhoudelijk of juridisch advies te geven.
4. Het bureau van de BMF stelt haar eigen prioriteiten na raadpleging van verschillende stakeholders, waaronder groepen/ supporters.

De resultaten van de enquête nemen we als volgt mee in de meerjarenstrategie 2021-2025: de focus blijft liggen op de thema's: natuur, landschap en biodiversiteit; klimaat en energie; water en bodem; landbouw en voedsel. Dat is in lijn met de verwachtingen van onze achterban. Binnen die thema's moeten we ons wat de respondenten betreft vooral bezighouden met beleidsbeïnvloeding en politieke lobby, communicatie en publiciteit, en kennisopbouw en advisering aan de achterban.

Dit betekent voor wat betreft de andere genoemde activiteiten: bij de activiteit acties en campagnes liften we vooral mee op initiatieven van de Natuur en Milieufederaties, zoals de GoodFoodClub en Nacht van de Nacht. Voor educatie en voorlichting kijken we kritisch of de BMF de beste partij is om een bepaalde cursus te verzorgen, bijvoorbeeld op basis van onze deskundigheid. Op dit moment werken we al samen met Bureau Velt, Vermeer Duurzame Diensten en IVN. De meerwaarde van de BMF in deze samenwerkingen is onze kennis en ervaring rondom communicatie/ PR/ werving binnen en buiten onze achterban en het adviseren over de strategie en opzet van een cursus of bijeenkomst. De inhoud en educatieve elementen komen van onze partners.

Het thema Mobiliteit & Infrastructuur vervalt als zelfstandig thema. De activiteiten binnen dit thema zien vooral toe op de milieu impact van bepaalde mobiliteitsvormen en op de relatie tussen infrastructurele projecten en de directe omgeving. Deze activiteiten kunnen ook vanuit het thema Natuur & Landschap worden uitgevoerd. Het vasthouden aan een zelfstandig thema Mobiliteit & Infrastructuur wekt onterecht de indruk dat de BMF zich met alle aspecten van dit thema bezighoudt en dat willen we voorkomen.

Ten aanzien van de activiteit juridische procedures constateren we vanuit de achterban, maar ook vanuit maatschappelijke partners, nog steeds een behoefte om ons in te spannen via juridische wegen. Dat blijven we de komende jaren dan ook doen, als blijkt dat andere wegen niet tot het gewenste resultaat leiden. We blijven ook betrokken bij de uitvoering van projecten op het gebied van duurzaamheid; waar we dat nodig vinden, nemen we ook het initiatief om zelf nieuwe projecten op te starten.

Dit betekent voor de beschikbare capaciteit van de BMF dat we vasthouden aan de huidige bezetting van gemiddeld twee medewerkers per thema en één communicatiemedewerker. Voor de (juridische) ondersteuning van aangesloten organisaties op het gebied van ruimtelijke ordening, natuur en milieu is eind 2020 een extra medewerker aangetrokken.

Dit betekent voor de BMF ook dat we een aantal dingen niet meer actief gaan doen: zo gaan we geen campagnes opzetten om vrijwilligers of donateurs te werven specifiek voor de BMF, maar we adviseren mensen om zich aan te sluiten bij onze aangesloten organisaties. Ook geven we geen (juridisch) advies aan mensen die de BMF rechtstreeks benaderen met een vraag; ook hen verwijzen we in eerste instantie door naar een aangesloten organisatie. Bestaat zo'n organisatie lokaal niet (meer), dan adviseren we mensen om zich rondom een bepaald thema te verenigen, zich als vereniging of stichting te laten inschrijven en vervolgens als organisatie bij de BMF aan te sluiten.

2 | Organisatie

Kader 2 | SWOT-analyse

Hieronder volgt de schematische weergave van de SWOT-analyse. De letters SWOT staan voor Strengths (sterktes), Weaknesses (zwaktes), Opportunities (kansen) en Threats (bedreigingen):

Hieronder volgt een nadere toelichting op de uitkomsten van de SWOT-analyse:

We zijn bij de BMF goed in:

1. **Verbinden**, betrekken van omgeving, **samenwerken** met andere partijen, (snel) standpunten innemen bij actualiteiten, samen met achterban ten behoeve van belangenbehartiging;
2. We zijn standvastig, en **vechten voor bescherming** via juridische procedures;
3. Het benutten van onze **kennis en deskundigheid** voor visievorming en concrete adviezen en het opstellen van goede informatie/ documenten voor beleidsmakers.

We zijn bij de BMF minder goed in:

1. Verbinding met de achterban en kunnen **mobiliseren** van de aangesloten organisaties;
2. Loslaten van vastgeroeste overtuigingen, onze werkwijzen (leren en evalueren), open staan voor andere waarden, **flexibele houding en open mind** houden;
3. **Keuzes maken en focus aanbrengen** in de dingen die we doen.

	Positieve factoren	Negatieve factoren
EXTERNE HERKOMST	KANSEN 1. Bewustwording en actiebereidheid in de maatschappij 2. Gerechtelijke uitspraken, zoals RvS-uitspraak PAS en Urgenda-arrest Jongeren	BEDREIGINGEN 1. Vergrijzing achterban 2. Polarisatie en populisme 3. Financiële afhankelijkheid van provincie, TBO's en NPL
	STERKTES 1. Verbinden/ samenwerken 2. Kennis/ deskundigheid 3. Vechten voor bescherming	ZWAKTES 1. Lokale binding/ achterban mobiliseren 2. Flexibele houding en open mind houden/ leren en evalueren 3. Keuzes maken en focus aanbrengen

De volgende ontwikkelingen in de omgeving vormen kansen voor de BMF:

1. Steeds meer mensen zijn zich bewust van de klimaat- en milieuproblemen (stikstof, water) en overtuigd van de noodzaak om maatregelen te treffen voor bescherming van natuur & milieu. Het gevoel van urgentie groeit, bijvoorbeeld bij energie coöperaties en mensen willen 'iets' met duurzaamheid (**bewustwording in de maatschappij**). Steeds meer mensen zijn bereid om in actie te komen tegen de aantasting van hun (directe) leefomgeving (**actiebereidheid**);
2. **Gerechtelijke uitspraken**, zoals de RvS uitspraak inzake PAS en het Urgenda arrest;
3. De jongste generatie heeft een ander wereldbeeld dan de andere generaties en **jongeren** denken anders over maatschappelijke problemen dan hun ouders. Ze maken zich met name zorgen over het klimaat(beleid). Jongeren werken minder in verenigingsverband dan hun ouders, maar juist meer vrijblijvend en individueel en met gebruik van social media.

De volgende ontwikkelingen in de omgeving vormen bedreigingen voor de BMF:

1. **Vergrijzing van onze achterban**, waardoor de continuïteit van aangesloten organisaties in gevaar komt en mobilisatie van de achterban moeilijker wordt, als er geen sprake is van nieuwe aanwas;
2. Er is sprake van steeds meer **polarisatie in de samenleving**; bijvoorbeeld tussen groene- en energiegroepen. Daarnaast is er een toename van het aantal **populistische groepen**, dat bijvoorbeeld ontkent dat er een klimaat- of stikstofprobleem bestaat;
3. De **financiële afhankelijkheid** van provincie, TBO's en NPL.

Reflectie Dagelijks Bestuur

Het Dagelijks Bestuur ziet veel draagvlak voor natuur-, milieu- en klimaatbeleid in de maatschappij, vooral op lokaal niveau (denk aan energie-coöperaties, lokale actiegroepen en mensen die samen aan de slag willen met bijvoorbeeld voedselproductie). De BMF kan dit draagvlak benutten door groepen te ondersteunen, te verbinden en als vertegenwoordiger op te treden richting beleidsmakers. Dat zien wij als een belangrijke rol omdat bundeling van krachten sterker kan bijdragen aan betere regievoering door overheden. Het Dagelijks Bestuur ziet het verbinden en mobiliseren van de achterban nog wel als een ontwikkelpunt van de BMF. De BMF wordt steeds vaker benaderd met

2 | Organisatie

vragen van mensen die nog niet zijn verenigd in een organisatie, vereniging of groep. Deze mensen willen we zoveel mogelijk in contact brengen met bestaande aangesloten organisaties, om op die manier ook de aangesloten organisaties te versterken.

Uit een rapport van het Planbureau voor de Leefomgeving (2020-link) blijkt ook dat er veel draagvlak is voor natuur- en milieubeleid. "Veel mensen maken zich zorgen over klimaatverandering, milieuvervuiling en biodiversiteitsverlies. Tegelijkertijd maakt men zich zorgen over de toekomst van de landbouw in Nederland en het beperkte aanbod van betaalbare woningen. Aandacht voor beide type zorgen is van belang om de betrokkenheid van burgers bij de leefomgeving en het leefomgevingsbeleid te behouden, met aandacht voor de verschillen."

Wat gaan we met deze inzichten doen in het kader van de meerjarenstrategie?

We gaan bij de BMF de komende jaren investeren in het versterken van de federatie, zowel door de band met bestaande aangesloten organisaties te versterken als door nieuwe groepen aan ons te binden. Door zowel te profiteren van de jarenlange kennis en ervaring bij de bestaande achterban, als van het enthousiasme en de creativiteit van jongeren. Ook gaan we verder met het verbreden van onze achterban, met bijvoorbeeld energiecoöperaties en organisaties die zich bezighouden met onderwerpen op het gebied van afval en circulaire economie.

Daarnaast willen we onze rol als belangenbehartiger en beleidsbeïnvloeder vergroten, door meer met aangesloten organisaties af te stemmen en samen op te trekken waar dat mogelijk is. We blijven via achterbanbijeenkomsten en consultatierondes input vanuit de achterban ophalen om die te vertalen naar boodschappen voor beleidsmakers.

Om de afhankelijkheid van bestaande financiers te verkleinen, gaan we actief op zoek naar nieuwe financiers. We investeren in onze acquisitievaardigheden en gaan vaker om een geldelijke tegenprestatie vragen wanneer we worden gevraagd om advies of deelname aan een project. In het team gaan we regelmatig onze werkwijze evalueren en meer investeren in het leren van elkaar. We blijven openstaan voor nieuwe inzichten van elkaar en de vanuit de buitenwereld. En we proberen bestaande overtuigingen los te laten als blijkt dat die niet meer effectief zijn.

3 | Context

Grenspark de Zoom, foto: VisitBrabant

3 | Context

Belangrijke opgaven en integrale oplossingen

Op het moment van schrijven van deze meerjarenstrategie is de wereld in de ban van de Covid-19 pandemie. We realiseren ons dat we kwetsbaar zijn en zoeken naar nieuwe manieren om samen te kunnen leven. Het thema gezondheid is daarmee opeens heel belangrijk geworden. Tegelijk is het nu nog onzeker welke invloed de pandemie heeft op de bestaande opgaven met betrekking tot klimaat, natuur, samenleving en gezondheid; komt er een versnelling of vertraging. Onzekerheid zal daardoor, meer dan ooit, de komende jaren een ankerpunt worden.

Ondertussen zetten de klimaatcrisis en de stikstofcrisis door en is de biodiversiteitscrisis onveranderd urgent. We zien dat beleidskaders en sturingsinstrumenten niet meer passen bij belangrijke opgaven van deze tijd en dat het beleid dat we nu voeren steeds meer wringt. Oude beleids- en marktregimes, zoals rond landbouw, moeten onder druk van rechtszaken worden herzien. Zo ook als het gaat om sturend instrumentarium rond biodiversiteit en energie. De monotone prikkel op economische waarde en intensivering heeft een perverse werking en past steeds minder goed op de realiteit in ons land als het gaat om zorgvuldige inpassing met oog voor mens en biodiversiteit. Fundamentele keuzes moeten op deze grote thema's nog steeds worden gemaakt. Het nieuwe duurzame regime moet nog worden opgebouwd. We verwachten wel dat er de komende tijd nieuw beleid komt, maar het gaat vooralsnog veel te traag. De regievoering door overheden is verre van optimaal en ook niet integraal genoeg.

Uit het [onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving](#) ¹ naar de maatschappelijke betrokkenheid bij de leefomgeving (2020) kwam als "belangrijkste uitkomst (...) de bevestiging dat het gros van de mensen een goede kwaliteit van de leefomgeving (heel) belangrijk vindt. Veel mensen maken zich zorgen over klimaatverandering, milieuvervuiling en biodiversiteitsverlies. Tegelijkertijd maakt men zich zorgen over de toekomst van de landbouw in Nederland en het beperkte aanbod van betaalbare woningen. Aandacht voor beide type zorgen is van belang om de betrokkenheid van burgers bij de leefomgeving en het leefomgevingsbeleid te behouden, met aandacht voor de verschillen."

Uit onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau naar burgerperspectieven blijkt niet alleen waar Nederlanders zich zorgen over maken (negatieve benadering), maar ook wat ze graag willen (positieve benadering): "Onderzoek (...) bevestigt dat Nederlanders natuur en milieu belangrijk vinden. De wens die mensen voor de toekomst uitspreken zijn na 'beter samenleven': een groener en schoner Nederland (plaats 2), minder en bewuster reizen (plaats 3) en zelfvoorzienend zijn en lokale producten kopen (plaats 4)." ([SCP: Burgerperspectieven 2020](#) ²)

De Covid-19 pandemie heeft ertoe geleid dat de waardering en het belang van een groene en natuurrijke leefomgeving in Nederland sterk is toegenomen, en daarmee de zorgen over klimaatverandering en de sterke achteruitgang van biodiversiteit. We zien dat er meer draagvlak en begrip komt voor het oppakken van het klimaat- en biodiversiteitsprobleem en nieuwe initiatieven ontstaan die gericht zijn op versterking van de natuur, zowel op landelijk niveau als in de provincies. We zien bijvoorbeeld steeds meer lokale bewonersgroepen die zich bezighouden met de aanleg en het beheer van stadstuinen en voedselbossen. Dit soort initiatieven zijn niet alleen belangrijk voor het stimuleren van lokaal geproduceerd voedsel en biodiversiteitsherstel, maar vervullen ook een belangrijke sociale functie.

3 | Context

Brabantse context

De wereldwijde en landelijke opgaven hebben onmiskenbaar hun impact op de Brabantse leefomgeving. Brabant kent de grootste vee dichtheid van Nederland en de daarmee samenhangende stikstof- en vermestingproblematiek. De luchtkwaliteit staat onder druk door fijnstof en stank. Mede door de grootschalige landbouw is verdroging een groot probleem. In de verstedelijkte gebieden zijn als gevolg van de klimaatverandering met name hittestress en wateroverlast steeds vaker letterlijk voelbaar. Mede door de grote landbouwsector, de vele natuurgebieden en de behoefte aan woningen wordt de ruimtedruk steeds groter. Daarbij moet ook nog ruimte worden gevonden voor grootschalige energieopwekking, waarbij windenergieprojecten worden beperkt door de vele luchthavens. Kortom, er is een continue competitie tussen ruimte, economische welvaart en welzijn. De uitdaging is om oplossingen te vinden die bijdragen aan meerdere van deze opgaven.

We zien gelukkig ook mooie initiatieven in Brabant. Natuurgebieden worden hersteld, verbonden en klimaat robuuster gemaakt. Dat gebeurt met de inzet van veel betrokken inwoners en lokale natuur- en milieuorganisaties. Zij zetten zich met hart en ziel in voor de bescherming en verbetering van de natuur, zoals de aanpak van verdroging. Vanuit de BMF zijn deze aangesloten organisaties dan ook van grote waarde.

Wij blijven ons de komende jaren richten op de belangrijke opgaven en de zoektocht naar integrale oplossingen. Het blijkt nodig en mogelijk om meerdere opgaven tegelijk aan te pakken, want we zien steeds vaker samenhang tussen opgaven. Biodiversiteitsverlies, mestoverschotten, aantasting van het landschap, kwaliteit van water, bodem en lucht (fosfaat, stikstof, fijnstof, endotoxinen, geur, bestrijdingsmiddelen) en klimaatopwarming; het zijn allemaal opgaven die niet geïsoleerd kunnen worden opgelost. De oplossing ligt vaak in een integrale aanpak binnen en tussen deze thema's, waarbij de losse onderdelen in combinatie een optimale oplossing vormen.

De BMF blijft de energie en daadkracht in de samenleving bundelen en versterken om daarmee gezamenlijk te werken aan een mooi en duurzaam Brabant.

Adaptief

De onzekerheid over de toekomst maakt dat we adaptief moeten werken en onze werkwijze moeten aanpassen als de maatschappelijke ontwikkelingen daarom vragen. Deze meerjarenstrategie vraagt dan ook om herhaaldelijk bespreken, beschouwen en evalueren. Zodat we onze strategie kunnen aanpassen waar dat nodig is.

4 | Onze inzet

Deurnsche Peel, foto: VisitBrabant

4 | Onze inzet

Missie, strategie en kernwaarden

Missie

De BMF streeft naar een Brabant waarin we opereren binnen de draagkracht van het ecosysteem. We blijven binnen de grenzen van de herstelcapaciteit en we herstellen waar mogelijk schade uit het verleden.

Om een duurzame toekomst te creëren moeten we kringlopen sluiten en hernieuwbaar produceren. Daarnaast moeten we een halt toeroepen aan praktijken die het ecosysteem beschadigen. Dat doen we zoveel mogelijk samen: samen met de lokale organisaties die zich hebben aangesloten bij de BMF, samen met individuele Brabanders die de BMF ondersteunen en samen met overheden en ondernemers die net als wij echt willen bouwen aan een duurzaam Brabant.

De BMF zet zich in voor een Brabantse samenleving die:

- Natuur en landschap beschermt en de biodiversiteit herstelt;
- Kringlopen sluit en waarin landbouw natuurinclusief is;
- Kan rekenen op voldoende en schoon water;
- Haar ecologische voetafdruk verkleint door de economie circulair te maken;
- Volledig draait op schone, hernieuwbare energie, natuur en landschap beschermt en de biodiversiteit herstelt.

Strategie

Op deze inhoudelijke doelen is onze inzet:

- Bescherming en verbetering van natuur, landschap, leefomgeving en biodiversiteit in Brabant. Dat doen we samen met onze achterban, koploperbedrijven en bewoners. Door positieve ontwikkelingen te steunen en negatieve ontwikkelingen tegen te houden;
- Ontwikkelen en ondersteunen van initiatieven die Brabant duurzamer maken, samen met de samenleving, het bedrijfsleven en andere maatschappelijke organisaties;
- Deelnemen in beleids- en uitvoeringstrajecten met als doel Brabant te verduurzamen;
- Brabanders informeren over en activeren op thema's rondom natuur, landschap, milieu en duurzame economie.

Kortom, we verzetten ons tegen ongewenste ontwikkelingen en laten zien hoe het wel kan. We stimuleren initiatieven vanuit de Brabantse samenleving, ondersteunen deze en verbinden partijen die samen grote stappen kunnen zetten. Met de steun van bewoners en koploperbedrijven kan een krachtig signaal worden gegeven aan overheden en bedrijven dat mensen verandering willen en die ook dragen. En we nemen zelf initiatieven om duurzaamheid te versnellen.

Bij de uitvoering staan het creëren van een breed maatschappelijk bewustzijn, het ontwikkelen van vernieuwende concepten en het aangaan van allianties voorop.

Net zoals veel andere maatschappelijke organisaties, overheden en bedrijven onderschrijft de BMF de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (of [Sustainable Development Goals](#)) die zijn afgesproken door de landen die zijn aangesloten bij de Verenigde Naties. Dit zijn zeventien doelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030, op basis van wereldwijde inbreng van organisaties en individuen. Bij ieder thema hebben we een bepaald idee hoe de BMF in de periode 2021-2025 kan bijdragen aan het bereiken van deze doelen.

4 | Onze inzet

Voor de financiering van onze activiteiten is de BMF afhankelijk van bijdragen en giften van de aangesloten organisaties en supporters, subsidies en vergoedingen voor concrete (project) werkzaamheden. We zetten die middelen zo efficiënt en effectief mogelijk in.

De hierboven genoemde missie en strategie zijn een voortzetting van het vorige meerjarenbeleidsplan. Waar nodig zullen we deze in de komende planperiode actualiseren.

Kernwaarden

Onze gedeelde waarden die bij deze visie en missie horen zijn:

1. **Deskundig:** we hebben veel kennis over de thema's en hun onderlinge samenhang waar we ons mee bezig houden en delen die met onze aangesloten organisaties, geïnteresseerde burgers en met beleidsmakers/ overheden.
2. **Duurzaam:** in alles dat wij doen, staat de toekomstbestendigheid van ons handelen centraal: in waar we voor werken en in hoe we werken.
3. **Beschermend:** we zetten ons in om onze waardevolle natuur en het milieu te beschermen.
4. **Principieel:** we zijn principieel als het gaat om onze kernwaarden, maar staan altijd open voor een dialoog om tot aanvaardbare oplossingen te komen.
5. **Verbindend:** we zijn gericht op samenwerking met onze omgeving, vanuit het principe: 'alleen ga je sneller, maar samen kom je beter verder'.

5 | Thema's

5 | Thema's

Thema's

Ons werk delen we in aan de hand van de volgende thema's: Duurzame landbouw & Voedselproductie, Natuur & Landschap, Water & Klimaat, Duurzame energie en Circulaire economie.

Aan het einde van deze planperiode (2025) willen we binnen de verschillende thema's minimaal het volgende impactdoel bereiken. Ons uiteindelijke streefbeeld gaat verder dan deze impactdoelen.

Thema's	Impactdoelen 2025	
Duurzame landbouw & Voedselproductie	- Steeds meer agrarische ondernemers in Brabant werken toe naar een grondgebonden, natuurinclusieve bedrijfsvoering. - De omvang van de intensieve veehouderij en de schadelijke impact op de leefomgeving van deze sector in Brabant neemt af. - Gemeentelijke Omgevingsplannen borgen de kwaliteit van de leefomgeving en staan geen uitbreiding in dieren aantallen toe. - De vraag naar duurzaam geproduceerd voedsel in Brabant neemt toe.	
Natuur & Landschap	- Er is sprake van landschaps- en biodiversiteitherstel en duurzame bescherming van kwetsbare soorten. - Het Natuurnetwerk Brabant inclusief de natuurverbindingen is grotendeels gerealiseerd en ingericht. - Overheden erkennen het belang van goede bescherming van natuur, landschap en biodiversiteit. Zij hebben steeds oog voor die belangen en betrekken die zowel vanuit de beschermings- als de ontwikkelingskant.	
Water & Klimaat	- Het strategisch grondwaterbeleid van provincie en waterschappen is erop gericht om verdroging van de natuur tegen te gaan en een duurzamer (grond)watersysteem te creëren. - In het waterbeheer rondom enkele natuurgebieden is de watervraag natuur meegenomen en zijn maatregelen zorgvuldig afgewogen. In een aantal gebieden heeft dit door onze inbreng tot een verduurzaming van het waterbeheer geleid, dat bijdraagt aan natuurherstel en behoud. - Brabanders weten beter wat ze zelf, in hun eigen omgeving, kunnen doen om bij te dragen aan klimaatadaptatie.	
Duurzame energie	- De lokale belanghebbenden hebben zeggenschap over grootschalige energieprojecten en de warmtetransitie. - De energietransitie wordt natuurinclusief uitgevoerd, waarbij zorgvuldig ruimtegebruik en meerwaarde voor de omgeving centraal staan.	
Circulaire economie	- Circulaire economie krijgt betekenis voor consumenten die vaker kiezen voor circulaire producten. - Door nieuwe circulaire verdienmodellen worden transities in natuur en landbouw gestimuleerd.	

5 | Thema's

5.1 Duurzame landbouw & Voedselproductie

Op dit thema willen we in 2025 in Brabant de volgende verandering bereiken:

“Steeds meer agrarische ondernemers in Brabant werken toe naar een grondgebonden, natuur-inclusieve bedrijfsvoering. De omvang van de intensieve veehouderij en de schadelijke impact op de leefomgeving van deze sector in Brabant neemt af. Gemeentelijke Omgevingsplannen borgen de kwaliteit van de leefomgeving en staan geen uitbreiding in dierenaantallen toe. De vraag naar duurzaam geproduceerd voedsel in Brabant neemt toe.”

Toelichting

We streven naar een toekomstbestendige duurzame landbouw die:

- grondgebonden en natuurinclusief is met lokaal gesloten kringlopen;
- juist een positief effect heeft op natuur, lucht- en bodemkwaliteit en klimaat;
- op een duurzame manier met water omgaat, wat betreft waterkwaliteit en kwantiteit voor de omgeving;
- ook op eigen land ruimte biedt en creëert voor een diversiteit aan wilde dieren en planten;
- de kwaliteit van onze leefomgeving en ons landschap verhoogt;
- bijdraagt aan een effectieve bescherming van natuur en landschap hier en elders;
- onder bovenstaande voorwaarden ook economisch duurzaam is.

5.2 Natuur & Landschap

Op dit thema willen we in 2025 in Brabant de volgende verandering bereiken:

“Er is sprake van landschaps-en biodiversiteitsherstel en duurzame bescherming van kwetsbare soorten. Het Natuurnetwerk Brabant inclusief de natuurverbindingen is grotendeels gerealiseerd en ingericht. En overheden erkennen het belang van goede bescherming van natuur, landschap en biodiversiteit. Zij hebben steeds oog voor die belangen en betrekken die zowel vanuit de beschermings- als de ontwikkelingskant.”

Toelichting

Wij streven in dit kader naar:

- realisatie van het Natuurnetwerk Brabant;
- het principe van scheiding van functies waar nodig, verweving waar mogelijk;
- juiste functie op de juiste plek vanuit de lagenbenadering;
- ontwikkelingen rood gekoppeld aan ontwikkeling groen en blauw als voorwaarde;
- aandacht voor meer grondgebonden, natuurinclusieve landbouw;
- voldoende ambitieuze en structurele daling van stikstof, onder andere door krimp van de veestapel;
- betere afweging bij locatie zonnepanelen, bij voorkeur eerst op daken, dan op land, conform de zonneladder;
- behoud en bescherming bestaande groene structuren bij nieuwe ontwikkelingen;
- aandacht voor gevolgen en oplossingen extreme neerslag en droogte/ hitte en verdroging van de natuur.

5 | Thema's

5.3 Water & Klimaat

Op dit thema willen we in 2025 in Brabant de volgende verandering bereiken:

“Het strategisch (grond)waterbeleid van provincie en waterschappen is erop gericht om verdroging van de natuur tegen te gaan en een duurzamer (grond)watersysteem te creëren. In het waterbeheer rondom enkele natuurgebieden is de watervraag natuur meegenomen en zijn maatregelen zorgvuldig afgewogen. In een aantal gebieden heeft dit door onze inbreng tot een verduurzaming van het waterbeheer geleid, dat bijdraagt aan natuurherstel en behoud. En Brabanders kunnen zelf in hun eigen omgeving een bijdrage leveren aan klimaatadaptie.”

Toelichting

In 2025 willen provincie en waterschappen stappen hebben gezet naar een duurzaam grond- en oppervlaktewatersysteem, waar onttrekking en aanvulling van (grond) water met elkaar in evenwicht zijn inclusief voldoende en schoon water voor natuur. In 2027 moet aan de doelstellingen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) worden voldaan. In 2050 moet Brabant klimaatbestendig zijn.

Wij streven naar een duurzaam (grond)watersysteem, waarvoor we de onderstaande punten onder de aandacht van onze partners blijven brengen:

- herstel grondwaterbalans is noodzakelijk voor tegengaan van verdroging van de Brabantse natuur;
- voor natuurbehoud is meer (grond)water nodig dan nu voorhanden is voor de natuur;
- om het watersysteem te verduurzamen is er een water- en een ruimtelijke transitie nodig ten behoeve van verdrogingsaanpak en verbeteren van de waterkwaliteit;
- om verdroging tegen te gaan is gezamenlijke inspanning van alle partners nodig om meer water vast te houden en om water te besparen;
- het realiseren van een klimaatbestendig Brabant in 2050 vraagt nu om extra inspanning;
- we blijven aandacht vragen voor ontwikkelingen die negatief bijdragen aan een duurzaam watersysteem;
- het natuurnetwerk Brabant levert een bijdrage aan een klimaatbestendig Brabant we stimuleren Brabanders om zelf klimaatadaptatie maatregelen te nemen in de eigen omgeving, zoals een groen dak, klimaatvriendelijke tuininrichting.

5.4 Duurzame energie

Op dit thema willen we in 2025 in Brabant de volgende verandering bereiken:

“De lokale omgeving heeft zeggenschap over grootschalige energieprojecten en de warmtetransitie. De energietransitie wordt natuurinclusief uitgevoerd, waarbij zorgvuldig ruimtegebruik en meerwaarde voor de omgeving centraal staan.”

Toelichting

In 2025 moeten alle omgevingsvergunningen voor grootschalige energieprojecten zijn vergund die volgens de Regionale Energie Strategieën (RES) moeten bijdragen aan de doelstelling van 35 TWh hernieuwbare energie op land uit het Klimaatakkoord. In het Klimaatakkoord is een streven opgenomen van minimaal 50% lokaal eigendom bij grootschalige zon- en windprojecten op land. De regionale en lokale ambities voor energiebesparing in 2030 moeten haalbaar en uitvoerbaar zijn. Inventarisaties in het kader van de RES-en geven aan dat de opgave niet alleen gerealiseerd kan worden in stedelijk gebied. Dit legt extra beslag op de toch al schaarse ruimte in het buitengebied. Onze inzet is erop gericht dat ongewenste aantasting van natuur en landschap voor grootschalige opwek wordt voorkomen en indien tot de aanleg van een voorziening wordt besloten, deze zorgvuldig wordt ingepast met meerwaarde voor de omgeving.

5 | Thema's

We streven naar een energietransitie:

- die ambitieus genoeg is om de doelen uit het Klimaatakkoord te halen;
- met voldoende oog voor zorgvuldig ruimtegebruik, mens, natuur en landschap, uitgaande van toepassing van de zonneladder;
- die een toegevoegde waarde biedt voor biodiversiteit;
- en de kwaliteit van onze leefomgeving verhoogt;
- en die begrijpelijk, haalbaar en betaalbaar is voor alle betrokkenen in de samenleving;
- met balans tussen energiebesparing en duurzame energieopwekking.

5.5 Circulaire economie

Op dit thema willen we in 2025 in Brabant de volgende verandering bereiken:

“Circulaire economie krijgt betekenis voor consumenten die vaker kiezen voor circulaire producten. Door nieuwe circulaire verdienmodellen worden transities in natuur en landbouw gestimuleerd.”

Toelichting

We streven naar:

- het vergroten van kennis en bewustwording van de betekenis van een circulaire economie;
- het vergroten van bewustwording van eigen consumentengedrag en de milieu-impact ervan;
- het bieden van handelingsperspectief om zelf bewustere keuzes te maken (bv door het Servicepunt Circulair);
- het stimuleren van burgerinitiatieven die invulling geven aan de circulaire maatschappij;
- het agenderen, inspireren en zo mogelijk bijdragen aan circulaire lokale ketens en projecten die bijdragen aan de transities in natuur en landbouw.

5.6 Veranderstrategie

Hoe we bijdragen aan de door ons gewenste impact, werken we uit in onze Theory of Change.

Daarin maken we expliciet hoe we denken dat de verandering die we beogen, werkt, op welke manier wij daaraan kunnen bijdragen en welke aannames we daarbij maken. We maken hierbij expliciet wat onze positionering is ten opzichte van andere partijen zoals de overheid. En we kijken naar welke strategie op welk moment het meeste impact heeft.

De kernwaarden die genoemd staan in hoofdstuk 5, deskundig, duurzaam, beschermend, principieel en verbindend, zijn terug te zien in de volgende rollen die de BMF inneemt:

Deskundig ► Kennisdeler: We zijn expert op het gebied van natuur, milieu en duurzaamheid en hoe het menselijk handelen invloed heeft op het ecosysteem. Deze kennis delen we met overheden, achterban en stakeholders om zo negatieve ontwikkelingen tegen te houden en positieve ontwikkelingen te steunen.

Duurzaam ► Pionier: Samen met koplopers werken we aan duurzame oplossingen en stimuleren we innovatieve ontwikkelingen. Als organisatie vervullen we een voorbeeldfunctie. We ondersteunen daarom initiatieven die Brabant mooier en duurzamer maken, samen met Brabanders, het bedrijfsleven en andere maatschappelijke organisaties.

Beschermend ► Beschermmer: We werken aan bescherming en verbetering van natuur, landschap, leefomgeving en biodiversiteit in Brabant. Dat doen we samen met onze achterban, innovatieve bedrijven en bewoners door positieve ontwikkelingen te steunen en negatieve ontwikkelingen bij te

5 | Thema's

sturen. Als het echt niet anders kan, zorgen wij er via juridische wegen voor dat kwetsbare waarden worden beschermd.

Principieel ► Meedenker: We nemen deel in beleidstrajecten met als specifieke doel Brabant te verduurzamen en we zetten in op een beleidsinstrumentarium dat de gewenste veranderingen naar een duurzaam Brabant ondersteunt. We leveren een positief kritische bijdrage aan debat en beleidsontwikkeling en nemen hierbij het lokale geluid zoveel als mogelijk mee.

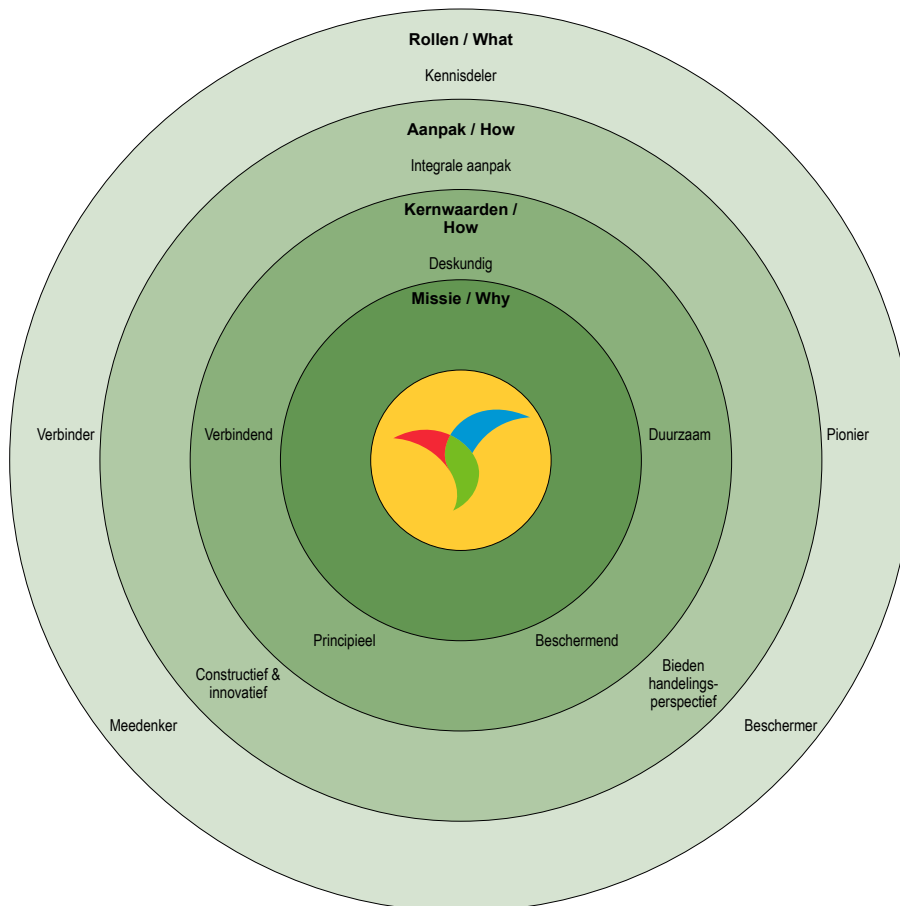
Verbindend ► Verbinder: We verbinden partijen vanuit een gemeenschappelijk belang, waarbij we soms deelnemen en soms optreden als procesbegeleider. We informeren Brabanders over thema's rondom natuur, landschap, milieu, landbouw, energietransitie en circulaire economie, verbinden hen via onze achterban en geven hun een stem in het publieke debat.

Werkwijze

Vanuit de kernwaarden en rollen werken we op de volgende manieren:

- **Integrale aanpak:** we maken de koppelingen tussen thema's, voor een grotere impact.
- **Bieden van handelingsperspectief:** we kunnen grote maatschappelijke thema's vertalen naar persoonlijke en concrete situaties, waarmee we beleidsmakers inspireren en inwoners het gevoel geven dat zij zelf iets kunnen bijdragen aan de verandering.
- **Constructief en innovatief:** onze toon is constructief en gericht op het zoeken naar vernieuwende oplossingen. We laten door pilotprojecten zien dat iets wél kan.

Illustratie 1 | BMF Golden Circle-model

6 | Organisatie ontwikkeling

De Maashorst, foto: VisitBrabant

6 | Organisatie ontwikkeling

Organisatie ontwikkeling

Uitdagingen

De wereld waarin we leven verandert continu, dat vraagt om een natuur- en milieubeweging die meebeweegt met deze ontwikkelingen. Als BMF willen we met onze achterban, betrokken Brabanders en onze partners samenwerken aan een mooi en duurzaam Brabant. De BMF richt zich bij haar activiteiten vooral op de provincie Noord-Brabant. Waar nodig richten we ons ook op landelijk beleid en we kijken ook over de grenzen heen. Bijvoorbeeld bij de bescherming van natuurgebieden aan de (provincie)grenzen van Brabant. Daarbij zoeken we actief de andere natuur- en milieufederaties en andere natuur- en milieuorganisaties op.

Competenties

Om onze rollen als Kennisdeler, Verbinder, Pionier, Meedenker en Beschermmer goed te kunnen vervullen, is het van belang dat medewerkers samenwerken en het team over de juiste kennis en competenties beschikt zoals verbindend vermogen, proces- en projectleiderscapaciteiten, goede communicatieve en presentatievaardigheden, initiatiefrijk, resultaatgericht, innovatiekracht, politieke en omgevingssensitiviteit, kennis van relevante wet- en regelgeving, actuele vakkennis en acquisitie vaardigheden.

Medewerkers

De werkorganisatie omvat eind 2020 elf vaste medewerkers. Het team wordt aangevuld met enkele (vaste) vrijwilligers, stagiaires en enkele zelfstandig ondernemers die samenwerken met de BMF in concrete projecten. We vinden het belangrijk om zowel in ons werk (bij activiteiten en in campagnes) maar ook in ons eigen team de onderwerpen 'diversiteit & inclusiviteit' te stimuleren. We willen ons bij de werving van nieuwe medewerkers daarom inzetten op het vinden van collega's met verschillende etnische achtergronden. Daarnaast blijven we collega's, stagiaires en vrijwilligers met een afstand tot de arbeidsmarkt verwelkomen.

Duurzame bedrijfsvoering

De BMF wil graag het goede voorbeeld blijven geven en daarmee andere organisaties inspireren tot meer duurzame bedrijfsvoering. Dat doen wij onder meer op het gebied van inkoop van producten. Bij (externe) bijeenkomsten streven we naar regionale, plantaardige en biologische catering. Medewerkers reizen zoveel mogelijk met het openbaar vervoer. De BMF bankiert daarnaast (deels) bij Triodos Bank en ASN Bank. We stellen onszelf regelmatig de vraag of ons gedrag in lijn is met wat we inhoudelijk uitdragen ('practise what you preach') en dagen onszelf uit om onze organisatie te blijven verduurzamen. Zo gaan we onze eigen CO₂-uitstoot in kaart brengen en waar mogelijk compenseren. Daarmee geven we het goede voorbeeld aan andere organisaties.

7 | Risico- management

Loonse en Drunense Duinen, foto: VisitBrabant

7 | Risicomanagement

Risicomanagement

De BMF streeft er naar om risico's die gerelateerd zijn aan de bedrijfsvoering in brede zin zo goed mogelijk te herkennen en beheersen. Door risico's te identificeren, kunnen passende reacties ondernomen worden om schade te voorkomen of te beperken.

Richtlijn 650 (jaarverslaggeving) en de eisen van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) gelden hierbij als uitgangspunt. Een toelichting op Richtlijn 650 staat op de [website van het CBF](#). Risicomanagement maakt bij de BMF nog geen integraal deel uit van de Planning & Control-cyclus, maar de belangrijkste risico's die reeds zijn onderkend, staan hieronder genoemd en van beheersmaatregelen voorzien.

Uitbraak van de COVID-19 pandemie (operationeel risico)

De uitbraak van het Coronavirus en de daaraan gekoppelde kabinetsmaatregelen in de vorm van een (gedeeltelijke) lockdown leiden tot het niet plaatsvinden van overleggen en het niet (tijdig) kunnen uitvoeren van activiteiten en projecten. Dit kan gevolgen hebben voor de doelen en impact die de BMF kan bereiken.

Beheersmaatregelen

- Activiteiten en projecten anders vorm geven door inzet van digitale middelen.
- Tijdig signaleren in geval van vertragingen of niet kunnen uitvoeren van activiteiten en hierover in gesprek gaan met opdrachtgevers en financiers.

De nasleep van de COVID-19 pandemie (financieel risico)

Een langdurige recessie kan leiden tot een daling van de baten door moeilijkere acquisitie, geheel of gedeeltelijk verlies van bestaande subsidies of projectfinancieringen en tot een mogelijke afname/stopzetten van de financiering door de Nationale Postcode Loterij. Hierdoor kan uiteindelijk de continuïteit van de BMF onzeker worden.

Beheersmaatregelen

- Blijven werken aan een bredere financiële basis met meer verschillende type financiers.
- Terughoudend zijn met het aangaan van nieuwe structurele vaste lasten.

De toegevoegde waarde van de BMF (financieel risico, reputatierisico)

Een verslechterde relatie of onvoldoende kunnen aantonen van onze meerwaarde op ambtelijk of bestuurlijk niveau en/ of bij maatschappelijke partners kan leiden tot een geheel of gedeeltelijk verlies van bestaande subsidies of projectfinancieringen en tot verlies van positie en invloed op het bereiken van de doelen van de BMF.

Beheersmaatregelen

- Goed in externe communicatie blijven uitdragen waarin de BMF uniek is en zich onderscheidt.
- Door-ontwikkelen van onze positie in het maatschappelijk middenveld in Brabant.

8 | Financieel meerjarenplan

Stadstos 013, foto: VisitBrabant

8 | Financieel meerjarenplan

Meerjarenbegroting

Omschrijving	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
BATEN					
<u>Particulieren en bedrijven</u>					
Contributies aangesloten organisaties	€ 4.100	€ 4.200	€ 4.300	€ 4.400	€ 4.500
Donaties particulieren	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Projectbijdragen bedrijven	€ 9.360	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal	€ 23.460	€ 14.200	€ 14.300	€ 14.400	€ 14.500

<u>Samenwerking met NMF en NPL</u>					
Stichting De Natuur en Milieufederaties	€ 16.000	€ 16.000	€ 0	€ 0	€ 0
Nationale Postcode Loterij	€ 118.000	€ 118.000	€ 118.000	€ 118.000	€ 118.000
Projectbijdragen	€ 89.020	€ 29.000	€ 29.000	€ 0	€ 0
Totaal	€ 223.020	€ 163.000	€ 147.000	€ 118.000	€ 118.000

<u>Subsidies overheden</u>					
Reguliere Subsidie Provincie	€ 455.644	€ 461.203	€ 466.829	€ 472.525	€ 478.290
Overige projecten Provincie	€ 83.520	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Projecten overige overheden	€ 47.520	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal	€ 586.684	€ 461.203	€ 466.829	€ 472.525	€ 478.290

<u>Overige projectbijdragen</u>					
Bijdrage TBO's	€ 63.316	€ 64.283	€ 65.268	€ 66.274	€ 67.299
Overige projectbijdragen (nog te acquireren)	€ 87.000	€ 308.000	€ 316.000	€ 339.000	€ 332.000
Totaal	€ 150.316	€ 372.283	€ 381.268	€ 405.274	€ 399.299

<u>Overige baten</u>					
Tegenprestatie levering producten/ diensten	€ 10.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal	€ 10.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totale baten	€ 993.480	€ 1.010.685	€ 1.009.398	€ 1.010.198	€ 1.010.089

LASTEN					
Personeelskosten	€ 765.300	€ 772.900	€ 780.700	€ 780.700	€ 780.700
Huisvestingskosten	€ 36.186	€ 36.628	€ 37.074	€ 37.527	€ 37.985
Bureaunkosten	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
Organisatiekosten	€ 55.000	€ 65.000	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000
Afschrijvingskosten	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Financieringskosten	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Overige kosten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Directe projectkosten	€ 85.000	€ 85.000	€ 85.000	€ 85.000	€ 85.000
Totale lasten	€ 987.486	€ 1.005.528	€ 1.003.774	€ 1.004.227	€ 1.004.685
Resultaat	€ 5.994	€ 5.158	€ 5.623	€ 5.972	€ 5.404

9 | Beleidsplan 2016-2020

De Maipie, foto: VisitBrabant

9 | Beleidsplan 2016-2020

Evaluatie beleidsplan 2016-2020

Voor het beleidsplan 2016-2020 waren de grootste ecologische uitdagingen voor de BMF: biodiversiteit, klimaat en nutriëntenkringloop. Daarnaast wilde de BMF zich in die periode richten op landbouw en voedsel, energie en mobiliteit, vanwege het grote aandeel dat deze werkvelden hebben in de ecologische uitdagingen (mondiaal, maar zeker ook in Brabant). Hier werd in het beleidsplan de potentiële bijdrage gekoppeld die verduurzaming van deze werkvelden kan leveren aan het behouden en liefst vergroten van het natuurlijk kapitaal in Brabant.

De BMF volgde hierbij als belangenbehartiger op de volgende aanpak:

- zoveel mogelijk Brabanders steunen en betrekken bij initiatieven om de transitie naar een duurzaam Brabant te realiseren (energieke samenleving);
- zich inzetten voor duurzame systemen en systemen die het maken van duurzame keuzes aanmoedigen (beleidsbeïnvloeding);
- participeren in en initiëren van goede voorbeelden (projecten).

In het beleidsplan waren er per thema concrete doelen opgenomen. Gaandeweg de planperiode vonden er bijstellingen op die doelen plaats die niet zijn verwerkt in een bijgesteld meerjarenbeleidsplan. Daarom volgt hieronder een korte algemene beschrijving van de resultaten in de afgelopen jaren. Voor meer informatie over bepaalde resultaten verwijzen we graag naar de verschillende jaarverslagen en impactmetingen.

De BMF heeft veel mensen bereikt, met nieuwsberichten, opiniestukken en rapporten, waaronder het rapport 'Veehouderij en volksgezondheid, alles op een rij' en recent het onderzoek Watervraag Natuur. We hebben actief gereageerd op (omgevings)plannen van overheden, zowel van gemeenten als van de provincie. Vaak deden we dat mede namens Brabants Landschap en Natuurmonumenten. Er werd veel informatie gedeeld met de achterban over beleidsprocessen, zodat aangesloten organisaties ook zelf actie konden ondernemen ter verbetering van plannen.

In de afgelopen jaren is het Netwerk Goed Boeren doorontwikkeld, maar bewust nog niet uitgebreid. Er hebben meer dan 50 agrarische ondernemers deelgenomen aan bedrijfsbezoeken, er vindt actief kennisdeling en beleidsbeïnvloeding plaats en er worden werkgroepen gevormd rond thema's. In een latere fase is het netwerk klaar voor uitbreiding. De BMF ondersteunde door het geven van cursussen en de opbouw van een voedselbossennetwerk (via excursies, nieuwsbrief en voedselbosborrels) aan de realisatie van nieuwe bossen.

We organiseerden bijeenkomsten over de Regionale Energie Strategieën en verwerkten de input van de achterban in documenten voor beleidsmakers. Ook reageerden we op lokale en regionale energievizies en kwamen we in verzet tegen plannen voor grootschalige opwekking in kwetsbare natuurgebieden. Via de verschillende servicelokketten informeerden we Brabanders over onderwerpen, zoals de mogelijkheden van energiebesparing of opwek in eigen beheer. Ook adviseerden we desgevraagd bedrijven bij verduurzamingsvraagstukken.

De BMF heeft verschillende malen haar visie, bijvoorbeeld via een inspraakbijdrage, gedeeld met Provinciale en Gedeputeerde Staten, om de provinciale besluitvorming te beïnvloeden, bijvoorbeeld over de mestproblematiek, de stikstofproblematiek en uitbreiding van industriële en drinkwaterwinningen. We ondersteunden de provincie met advies over (de uitvoering van) haar natuurbeleid.

9 | Beleidsplan 2016-2020

De BMF participeerde in verschillende projecten, zoals Brabants Bodem, Kansen en Kuilen en Natte Natuurparels. Het zelf initiëren van goede voorbeelden, bleek lastiger dan gedacht. Daarvoor zijn andere partners nodig die zich meer richten op de daadwerkelijke uitvoering van projecten.

Kortom, we hebben in de afgelopen beleidsperiode mooie stappen vooruit gezet, maar er liggen nog veel uitdagingen voor de komende periode, op weg naar een mooi en duurzaam Brabant.

